

ALIMENTY I NIEALIMENTACJA

1. Co to jest alimentacja?

Wielu osobom alimentacja kojarzy się tylko z alimentami wypłacanymi na małoletnich dzieci lub małżonkowi po rozwodzie. Jednak to pojęcie dotyczy również alimentacji krewnych. Zapewnienie niezbędnej pomocy i zaspokojenie potrzeb bytowych bliskich, którzy nie mogą tego zrobić samodzielnie to główny cel obowiązku alimentacyjnego.

Obowiązek alimentacyjny to obowiązek dostarczania potrzebującej osobie środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania, którym są obciążeni krewni w linii prostej i rodzeństwo. Jest to obowiązek ściśle osobisty i bezwzględnie obowiązujący. Nie można go nikomu przekazać.

Także uprawniony do alimentów nie może zbyć swojego prawa na rzecz innej osoby. Obowiązek alimentacyjny nie przechodzi na spadkobierców zobowiązanego do płacenia alimentów. Nie jest dziedziczny, a jednym ze sposobów wygaśnięcia obowiązku jest śmierć zobowiązanego.

2. Kto jest zobowiązany do wypłacania alimentów?

Zobowiązanymi do płacenia alimentów są:

- zstępni, czyli dzieci, wnuki, itd.;
- wstępni, czyli rodzice, dziadkowie, itd.;
- rodzeństwo
- powinowaci
- przysposobieni
- małżonek

3. Reguły kolejności obowiązku alimentacyjnego

Istnieją dwie reguły kolejności obowiązku alimentacyjnego:

- reguła kolejności według stopnia pokrewieństwa
- reguła kolejności według linii pokrewieństwa

Pierwsza z nich, czyli reguła stopnia pokrewieństwa polega na tym, że obowiązek alimentacyjny w pierwszej kolejności obowiązuje bliższych krewnych. Oznacza to, że w pierwszej kolejności zobowiązanymi do spełnienia obowiązku alimentacyjnego są dzieci, a potem wnuki i analogicznie najpierw rodzice, a potem dziadkowie. Reguła ta mówi również, że w pierwszej kolejności obowiązek ten wypełniają zstępni, a gdy uprawniony nie posiada zstępnych to obowiązek przechodzi na wstępnych.

Druga reguła, dotycząca linii pokrewieństwa polega na tym, że obowiązek alimentacyjny w pierwszej kolejności spełniają krewni z linii prostej, czyli zstępni i wstępni. Jednak kiedy uprawniony nie posiada krewnych z linii prostej obowiązek przechodzi na krewnych z linii bocznej, czyli rodzeństwo.

4. Obowiązek alimentacyjny krewnych o tym samym stopniu pokrewieństwa.

Krewnych, o tym samym stopniu pokrewieństwa względem uprawnionego, obciąża się obowiązkiem alimentacyjnym w częściach, które odpowiadają ich możliwościom majątkowym i zarobkowym. Nie obciąża się ich solidarnie, czyli jednakowo. Jeżeli krewni mają takie same możliwości majątkowe i zarobkowe części te mogą być równe. Natomiast, gdy pomiędzy możliwościami krewnych zachodzą znaczne różnice, ich części będą odpowiednio większe lub mniejsze. Określając, w jakim stopniu każdy ze zobowiązanych ma zaspokajać usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, należy ustalić i porównać indywidualne możliwości każdego ze zobowiązanych.

W sytuacji, gdy jeden z kilku zobowiązanych krewnych nie jest w stanie w żadnym stopniu spełnić ciążącego na nim obowiązku, zobowiązanie zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego przechodzi na pozostałych krewnych. Proporcjonalnie do możliwości każdego z nich.

Jeżeli uprawniony żąda alimentów tylko od jednego krewnego, mimo że w tym stopniu pokrewieństwa znajdują się inni krewni, to zobowiązany musi spełnić swój obowiązek tylko w wysokości przypadającej na niego części. Dotyczy to również sytuacji, w której krewny ten mógłby wypłacić, bez znacznego uszczerbku dla swojego majątku, całość alimentów. Oczywiście, jeżeli miałby taką ochotę może wypłacać uprawnionemu większą część. Prawnie jest zobowiązany do płacenia tylko przypadającej na niego części.

5. Obowiązek alimentacyjny małżonka uprawnionego do alimentów.

Obowiązek alimentacyjny jednego z małżonków w stosunku do drugiego powstaje po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa, a także po orzeczeniu separacji. Małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a znajdujący się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. W kolejności obowiązku alimentacyjnego zawsze wyprzedza on obowiązek krewnych. Oznacza to, że dopóki istnieje obowiązek alimentacyjny jednego z małżonków w stosunku do drugiego, krewni małżonka znajdującego się w niedostatku nie muszą martwić się o zobowiązanie ich do płacenia alimentów.

6. Obowiązek alimentacyjny przysposobionego.

Aby lepiej zrozumieć dalszą część rozpocznę od wytłumaczenia pojęć takich jak przysposobienie pełne i niepełne.

Przysposobienie pełne polega na trwałym wejściu dziecka do rodziny. Zyskuje ono nowych rodziców, dziadków, rodzeństwo, itd. Otrzymuje nowe nazwisko w miejsce poprzedniego. Sporządza się także akt urodzenia, w którym wpisuje się nowych rodziców dziecka. Prawnie dziecko to jest na równi z dzieckiem biologicznym rodzica.

Przysposobienie niepełne różni się tym, że sąd może z ważnych powodów orzec o rozwiązaniu tego stosunku. Z przysposobionym dzieckiem nie powstaje pełna więź, nie zyskuje ono nowych krewnych. Jednak tak jak w przypadku przysposobienia pełnego dokonuje się wpisu do aktu urodzenia i dziecko otrzymuje nowe nazwisko.

Jeśli chodzi o obowiązek alimentacyjny osoby w pełni przysposobionej to nie mamy wątpliwości, że zachodzą co do niego te same skutki co w stosunku do zstępnych. Między tak przysposobioną osobą, a przysposabiającym powstaje taki stosunek, jak pomiędzy rodzicami, a dziećmi. Ustawodawca nie przewidział, więc osobnej regulacji dla osób w pełni przysposobionych traktując ich jak zstępnych uprawnionego do alimentów.

W przypadku przysposobienia niepełnego obowiązek alimentacyjny względem przysposobionego obciąża w pierwszej kolejności przysposabiającego, a następnie wstępnych przysposobionego, a na końcu jego rodzeństwo.

Jeśli chodzi o obowiązek alimentacyjny przysposobionego względem przysposabiającego to jest on traktowany na równi z naturalnymi dziećmi przysposabiającego.

Osoba przysposobiona w sposób niepełny w stosunku do wstępnych i rodzeństwa jest obciążona obowiązkiem alimentacyjnym w ostatniej kolejności.

W sytuacji, gdy przysposobiony ma małżonka i zstępnych kolejność obowiązku alimentacyjnego kształtuje się następująco. W pierwszej kolejności obowiązkiem tym obarczony jest małżonek, następnie zstępni, później przysposabiający i na końcu wstępni i rodzeństwo przysposobionego.

7. Kolejność obowiązku alimentacyjnego w przypadku przysposobieniu dziecka przez małżonka jednego z jego rodziców.

Dotyczy to sytuacji, gdy osoba posiadająca dziecko zawrze związek małżeński z osobą nie będącą jego rodzicem. W tej sytuacji małżonek osoby posiadającej dziecko może je przysposobić w określonych prawem sytuacjach.

W tym przypadku ogromne znaczenie ma to, czy dziecko zostało przysposobione przez małżonka rodzica dziecka w sposób pełny, czy niepełny. Ma to wpływ na kształtowanie się obowiązku alimentacyjnego między przysposobionym, a przysposabiającym, ale również pomiędzy przysposobionym a, drugim rodzicem i jego krewnymi.

W sytuacji, gdy mamy do czynienia z przysposobieniem pełnym dziecka przez małżonka rodzica dziecka, ustaje obowiązek alimentacyjny pomiędzy dzieckiem, a jego drugim rodzicem i jego krewnymi. Powstaje natomiast nowy obowiązek alimentacyjny pomiędzy przysposobionym, a przysposabiającym i jego krewnymi.

Kolejność obowiązku alimentacyjnego względem przysposobionego, zanim założy on własną rodzinę będzie kształtowała się następująco:

- w pierwszej kolejności zobowiązani są, rodzic będący małżonkiem przysposabiającego i przysposabiający
- w drugiej kolejności dziadkowie od strony rodzica, małżonka przysposabiającego i od strony przysposabiającego
- w trzeciej kolejności rodzeństwo przysposobionego, czyli wszystkie dzieci przysposabiającego oraz jego małżonka będącego rodzicem przysposobionego.

Przykład:

Karolina i Michał mają razem dziecko. Nigdy nie byli małżeństwem. Wcześniej mieszkali ze sobą i żyli w konkubinacie. Jednak w pewnym momencie, kiedy ich dziecko było małe, rozeszli się. Michał nie interesuje się dzieckiem, w zasadzie go nie odwiedza.

Karolina poznała Sebastiana, z którym w późniejszym czasie zawarła związek małżeński. Sebastian pokochał dziecko Karoliny jak swoje i postanowił je przysposobić, żeby mogli być pełnoprawną

rodziną. Od momentu przysposobienia pełnego dziecka Karoliny w następujący sposób kształtuje się obowiązek alimentacyjny w stosunku do dziecka Karoliny:

- w pierwszej kolejności zobowiązani do wypłacania alimentów są: Karolina i Sebastian
- w drugiej kolejności rodzice Karoliny i Sebastiana, czyli dziadkowie dziecka
- w trzeciej kolejności rodzeństwo dziecka Karoliny, czyli inne dzieci Karoliny, dzieci Sebastiana oraz wspólne dzieci Karoliny i Sebastiana.

W sytuacji, gdy mamy do czynienia z niepełnym przysposobieniem dziecka przez małżonka rodzica dziecka, powstaje obowiązek alimentacyjny pomiędzy przysposobionym a przysposabiającym. Jednak nie znika ten pomiędzy dzieckiem, a drugim rodzicem, który nie jest małżonkiem przysposabiającego. Pozostaje on jedynie zmodyfikowany.

W tym momencie kolejność obowiązku alimentacyjnego w stosunku do przysposobionego kształtuje się następująco:

- w pierwszej kolejności zobowiązanymi do wypłacania alimentów są przysposabiający oraz rodzic będący małżonkiem przysposabiającego,
- w drugiej kolejności zobowiązany jest drugi rodzic dziecka,
- w trzeciej kolejności zobowiązani są dziadkowie, którzy są rodzicami biologicznych rodziców dziecka
- następnie obciąża się rodzeństwo dziecka.

Przykład:

Weronika i Bartosz mają dziecko. Nigdy nie byli małżeństwem. Wcześniej mieszkali ze sobą i żyli w konkubinacie. Obecnie nie są już razem.

W późniejszym czasie Weronika zawarła związek małżeński z Kamilem. Mieszkali wspólnie wraz z dzieckiem Weroniki i Bartosza. Kamil zdecydował się na niepełne przysposobienie dziecka Weroniki. Od tego momentu w następujący sposób kształtują się obowiązki alimentacyjne w stosunku do dziecka Weroniki:

- w pierwszej kolejności zobowiązani do wypełniania obowiązku alimentacyjnego są Weronika i jej mąż Kamil
- w drugiej kolejności zobowiązany jest Bartosz, ojciec dziecka
- następnie zobowiązani są dziadkowie, którzy są rodzicami Weroniki i Bartosza
- następnie rodzeństwo dziecka.

Przysposobiony zawsze jest zobowiązany do wypełnienia obowiązku alimentacyjnego w stosunku do przysposabiającego. W tej samej kolejności co inne dzieci przysposabiającego.

Oprócz tego przysposobiony jest obowiązany do alimentacji swojego rodzica, który jest małżonkiem przysposabiającego oraz jego krewnych na zasadach ogólnych. Natomiast w stosunku do drugiego z rodziców i jego krewnych, w przypadku przysposobienia niepełnego, jest ostatni w kolejności do wypełnienia obowiązku alimentacyjnego.

Jeżeli sąd rozwiązał stosunek przysposobienia ustają wszystkie jego skutki, łącznie z obowiązkiem alimentacyjnym. Jednakże może się zdarzyć, że sąd zdecyduje się na utrzymanie w mocy obowiązku alimentacyjnego wynikającego z przysposobienia.

8. Kiedy powstaje obowiązek alimentacyjny osoby zobowiązanej w dalszej kolejności?

Obowiązek alimentacyjny osoby zobowiązanej w dalszej kolejności powstaje w momencie, gdy:

- nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności,
- osoba zobowiązana w bliższej kolejności nie jest w stanie wykonać swojego obowiązku,

- osoba zobowiązana w bliższej kolejności nie jest w stanie na czas przekazać uprawnionemu środków utrzymania,
- wykonanie zobowiązania przez osobę zobowiązaną w bliższej kolejności połączone jest z nadmiernymi trudnościami.

Jeżeli zobowiązanych w pierwszej kolejności jest kilku, obowiązek zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje, gdy żaden z uprawnionych w pierwszej kolejności nie jest w stanie wypełnić obowiązku alimentacyjnego wobec uprawnionego.

Przykład: Jeżeli uprawniony nie może uzyskać na czas środków utrzymania od rodziców, ich obowiązek przechodzi na dziadków.

Gdy uprawnionych w dalszej kolejności jest kilku to wypełniają oni obowiązek wspólnie w sposób opisywany przez mnie wcześniej podczas wyjaśniania wypełniania obowiązku alimentacyjnego krewnych o tym samym stopniu pokrewieństwa.

W sytuacji gdy osoba, która jest zobowiązana w bliższej kolejności może zaspokajać obowiązek alimentacyjny tylko częściowo, osoba zobowiązana w dalszej kolejności ma obowiązek zaspokajać potrzeby uprawnionego w pozostałej części. Uprawniony może w takiej sytuacji jednym pozwem żądać zasądzenia alimentów od osoby zobowiązanej w pierwszej kolejności oraz zobowiązanej w dalszej kolejności.

Uprawniony do pobierania alimentów nie może pozwać jednocześnie zobowiązanego w bliższej i dalszej kolejności, tylko po to żeby zabezpieczyć się w razie niemożliwości spełnienia obowiązku alimentacyjnego przez zobowiązanego w bliższej kolejności. Może to zrobić tylko, jeśli wie, że osoba zobowiązana w bliższej kolejności może spełnić jedynie część obowiązku alimentacyjnego.

W takiej sytuacji uprawniony może w jednym pozwie domagać się zasądzenia od zobowiązanego w bliższej kolejności części odpowiadającej jego możliwościom majątkowym i zarobkowym. W tym samym pozwie wskazując, osobę zobowiązaną w dalszej kolejności, która wypełni obowiązek w wysokości brakującej części.

Obowiązek alimentacyjny osoby zobowiązanej w dalszej kolejności trwa tak długo, aż osoba zobowiązana w bliższej kolejności będzie miała możliwość zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego.

Przykład: Osoba zobowiązana w bliższej kolejności odzyskuje zdolność do pracy, dzięki czemu jest w stanie zaspokajać potrzeby uprawnionego, zamiast osoby zobowiązanej w dalszej kolejności.

Aby lepiej zrozumieć kiedy powstaje obowiązek osób zobowiązanych w dalszej kolejności omówmy po kolei sytuacje, w których powstaje.

- Brak osób zobowiązanych w bliższej kolejności

Najczęściej obowiązek osób zobowiązanych w dalszej kolejności powstaje, ponieważ uprawniony nie ma krewnych zobowiązanych w pierwszej kolejności, np. jest bezdzietny lub zmarli jego rodzice.

Obowiązek alimentacyjny zobowiązanych krewnych względem dziecka w dalszej kolejności może powstać również wtedy, gdy matka dziecka nie ma możliwości zaspokoić jego usprawiedliwionych potrzeb, a do tego nie zostało ustalone to kto jest ojcem dziecka.

- Niemożność wykonania obowiązku alimentacyjnego przez zobowiązanego w bliższej kolejności

Niemożność, o której mowa to sytuacja, w której osoba zobowiązana nie jest w stanie wykonywać pracy zarobkowej z powodu ułomności fizycznej lub psychicznej, wieku, czy choroby oraz nie ma majątku lub innych dochodów, które mogłyby zaspokoić potrzeby uprawnionego.

Jeżeli przeszkody, które powodują niemożność wykonywania obowiązku alimentacyjnego, są przejściowe, obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności trwa tak długo jak występuje ta przeszkoda.

- Niemożność lub nadmierne utrudnienia w uzyskaniu środków utrzymania na czas

Polega to na tym, że osoba zobowiązana jest zdolna do alimentacji, ale uprawniony nie może uzyskać od niego środków utrzymania na czas. Wtedy obowiązek alimentacyjny przechodzi na zobowiązanego w dalszej kolejności, ale z prawem regresu względem zobowiązanego w bliższej kolejności.

Posiłkowy obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności ma miejsce również, gdy miejsce pobytu zobowiązanego w bliższej kolejności jest znane oraz poziom jego życia wskazuje na istnienie możliwości wypełniania obowiązku alimentacyjnego, ale źródła dochodów są tak trudne do ustalenia, że egzekucja nie rokuje zakończenia powodzeniem.

Szczególnie trudno jest uzyskać na czas świadczenia alimentacyjne od zobowiązanego w bliższej kolejności, gdy ten przebywa na terenie państwa, z którym Polska nie ma podpisanej umowy międzynarodowej i jednocześnie nie posiada żadnego majątku w Polsce. Następstwem tego również jest powstanie obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego w dalszej kolejności.

W drugiej części podcastu przejdziemy do relacji rodzic – dziecko, omówimy kwestię samego roszczenia oraz ewentualną możliwość uchylenia obowiązku alimentacyjnego.

Część 2 – alimenty od rodziców na rzecz dzieci, roszczenia i uchylenie obowiązku

Kontynuując rozważania na temat alimentacji, warto przenieść się na grunt alimenty w relacji rodzic – dziecko.

Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci wyróżnia przede wszystkim to, że powstaje on nie tylko z powodu niedostatku uprawnionego, jak zostało przyjęte w ogólnej regule. Podstawową przesłanką obowiązku rodziców wobec dzieci jest fakt, że dziecko nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie. Oznacza to, że obowiązek alimentacyjny rodziców powstaje już w momencie urodzenia się dziecka. Nie ma znaczenia czy dziecko pochodzi z małżeństwa, czy też nie. Rodzice są tak samo zobowiązani do alimentacji.

Dziecko, które jest niezdolne do samodzielnego utrzymania ma prawo do życia na równym poziomie ze swoimi rodzicami. Są oni zobowiązani dzielić się nawet skromnymi dochodami. Oznacza to, że rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego w stosunku do swoich niesamodzielnych dzieci. Tylko i wyłącznie zupełny brak możliwości zarobkowych i majątkowych zwalnia rodziców od obowiązku alimentacyjnego.

Kiedy rodzice mogą być zwolnieni z tego obowiązku?

Rodzice są zwolnieni od obowiązku alimentowania dziecka w takiej części, w której koszty jego wychowania i utrzymania pokrywają dochody z jego majątku własnego. Nie dotyczy to jednak substancji majątku, a dochodów. Rodzice nie są zobowiązani do wypłacania świadczenia alimentacyjnego względem dziecka również w takim zakresie, w jakim może ono samodzielnie zaspokajać swoje

usprawiedliwione potrzeby z innych źródeł. W szczególności jako te źródła wymienia się stypendia, rentę rodzinną, zarobki, dochody uzyskiwane z majątku rodzeństwa, z którym dziecko się wychowuje.

Ile trwa obowiązek alimentacyjny rodziców?

Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci, które nie są w stanie się samodzielnie utrzymać, trwa do chwili osiągnięcia przez dziecko zdolności do samodzielnego utrzymywania się. Może więc ten moment nastąpić nawet przed osiągnięciem przez dziecko pełnoletności. Oczywiście zazwyczaj trwa aż do tego momentu, a nawet dłużej. Zawarcie przez dziecko małżeństwa, również nie zwalnia rodziców z alimentacji, jeżeli nie może się nadal samodzielnie utrzymać.

Czy rodzice muszą utrzymywać studiujące dziecko?

Jako, że z obowiązków rodzica ustanowionych przez kodeks rodzinny wynika, że powinni oni troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka oraz należyte przygotowanie do pracy dla dobra społeczeństwa, to rodzice w miarę możliwości powinni umożliwić dziecku nie tylko wykształcenie średnie i zawodowe. Możliwość nabycia wyższych kwalifikacji stosownie do uzdolnień dziecka poprzez studiowanie na uczelni wyższej nie jest niczym nad wyraz. Co za tym idzie nie zwalnia rodzica z obowiązku alimentacyjnego.

Czy dziecko może utracić prawo do alimentów?

Dziecko może utracić prawo do alimentów. Może to nastąpić, gdy pełnoletnie, przygotowane do pracy dziecko, zaniedbuje studia. Z własnej winy nie zalicza egzaminów, czy powtarza lata studiów.

Oprócz tego rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem pełnoletniego dziecka, jeśli wywołałoby to nadmierny uszczerbek dla ich majątku lub jeśli dziecko nie wykazuje starań o uzyskanie samodzielności finansowej.

Roszczenia regresowe związane z obowiązkiem alimentacyjnym.

Roszczenie regresowe jest roszczeniem majątkowym, a jego przedmiotem mogą być tylko świadczenia już spełnione. Roszczenia regresowego może domagać się osoba, która spełnia świadczenie alimentacyjne na rzecz uprawnionego zamiast zobowiązanego do spełnienia tego świadczenia. Dokładniej dostarczała uprawnionemu środki utrzymania lub wychowania. Do sytuacji, w której inna osoba musi spełniać świadczenie alimentacyjne za inną osobę, może dojść gdy uzyskanie na czas świadczeń alimentacyjnych od osoby zobowiązanej w bliższej lub tej samej kolejności byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione. Roszczenia regresowe przedawniają się po 3 latach, a jego bieg rozpoczyna się od dnia spełnienia świadczenia alimentacyjnego na rzecz uprawnionego, przez osobę, której przysługuje roszczenie regresowe.

Osoba uprawniona do roszczenia regresowego może żądać od zobowiązanego do świadczenia alimentacyjnego zwrotu spełnionych świadczeń, ponieważ normalnie nie byłaby zobowiązana do ich spełnienia.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że roszczenie regresowe dotyczy tylko i wyłącznie kwoty, którą zobowiązany powinien wypłacać uprawnionemu, zgodnie z możliwościami majątkowymi i zarobkowymi zobowiązanego. Jeżeli osoba domagająca się regresu wypłacała uprawnionemu do alimentacji kwotę wyższą niż ta, którą powinien wypłacać zobowiązany, to nie może ona domagać się kwoty, którą rzeczywiście wypłacała. Oznacza to, że osoba, która wypłacała świadczenie alimentacyjne za inną osobę otrzyma zwrot tylko do wysokości świadczenia alimentacyjnego, które powinien spełnić zobowiązany.

Do dochodzenia roszczenia regresowego wystarczy sam fakt dostarczania uprawnionemu świadczenia alimentacyjnego, które powinna spełniać inna osoba. Nie jest więc wymagane stwierdzenie obowiązku alimentacyjnego w orzeczeniu sądowym lub umowie.

Roszczenia regresowe mogą również przysługiwać osobom prawnym. Ma to miejsce, gdy osoba prawna dostarcza środki utrzymania lub wychowania osobie uprawnionej do alimentacji. Dochodzi się zwrotu takich świadczeń w procesie cywilnym.

Roszczenia regresowe pomiędzy rodzicami dziecka lub przeciwko nim.

- Regres małżonka

Małżonek, który wyłącznie utrzymywał wspólne dziecko małżonków może rościć zwrotu odpowiedniej części poniesionych kosztów. Nie ma znaczenia, z jakich źródeł miał środki na zaspokojenie potrzeb dziecka. Jeżeli małżonkowie posiadają ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej, małżonek wyłącznie utrzymujący dziecko nie musi udowadniać czy na ten cel przeznaczył środki pochodzące ze swojego majątku odrębnego czy z wspólnego. Ma to na celu zapewnienie należytej ochrony małżonkowi uprawnionemu do zwrotu. Jest to też ułatwienie dla sądu, który nie musi dociekać pochodzenia środków utrzymania.

- Regres małżonka po orzeczeniu rozwodu

Po orzeczeniu rozwodu małżonek może dochodzić od współmałżonka roszczenia regresowego za czas, w którym toczył się proces rozwodowy. W momencie gdy nie orzeczono obowiązku przyczyniania się przez ten okres do zaspokajania potrzeb rodziny.

Roszczenia matki dziecka pozamałżeńskiego

Ojciec dziecka, który nie jest mężem matki ma obowiązek przyczyniać się do pokrycia wydatków związanych z ciążą i porodem, a także kosztów utrzymania matki 3 miesiące po porodzie. Z ważnych powodów czas ten można wydłużyć. Powodem, dla którego okres 3 miesięczny zostanie przedłużony może być zły stan zdrowia matki lub dziecka. Jeżeli matka poniosła w związku z ciążą i porodem inne konieczne wydatki lub szczególne straty majątkowe może żądać żeby ojciec dziecka pokrył odpowiednią część tych wydatków. Roszczenia te przysługują nawet, gdy dziecko urodziło się nieżywe.

Ważną kwestią jest, że matka dziecka może dochodzić swoich roszczeń dopiero po tym, jak zostanie ustalone ojcostwo mężczyzny niebędącego jej mężem. Może być to moment uznania dziecka przez tego mężczyznę lub sądowe ustalenie ojcostwa.

Świadczenie zasądzone z tytułu udziału ojca w kosztach utrzymania matki określa się w miesięcznych ratach, rozpoczynając od daty żądania. Jeśli nie można z wyprzedzeniem określić czasu trwania przedłużonego obowiązku świadczeń, sąd zasądzi je bez oznaczenia do kiedy należy je spełniać.

Roszczenia matki o których mowa powyżej przedawniają się z upływem lat 3, a bieg terminu rozpoczyna się w dniu porodu.

Obowiązek alimentacyjny powinowatych

Powinowactwo jest to więź prawna, która łączy jednego małżonka z krewnymi drugiego. Powinowaty to krewny małżonka.

Dziecko może żądać świadczeń od męża swojej matki, który nie jest jego ojcem lub od żony ojca, która nie jest jego matką, jeżeli jest to zgodne z zasadami współżycia społecznego.

Mąż lub żona rodzica dziecka także mogą się domagać świadczenia alimentacyjnego od dziecka swojego małżonka. Mają takie prawo, jeśli przyczyniali się do wychowania i utrzymania dziecka, a żądanie to odpowiada zasadom życia społecznego.

Warto wspomnieć, że obowiązek alimentacyjny ojczyrna lub macochy względem pasierba może istnieć, nawet jeśli małżeństwo rodzica i ojczyrna lub macochy ustało. Jest to spowodowane tym, że według prawa powinowactwo trwa nawet po ustaniu małżeństwa.

Oceniając, czy obciążenie ojczyrna lub macochy świadczeniem alimentacyjnym na rzecz pasierba jest zgodne z zasadami życia społecznego, sąd powinien opierać się tylko na danej sprawie. Wyznaczając rozmiar świadczenia alimentacyjnego należy wziąć pod uwagę m.in.:

- czas trwania małżeństwa rodzica dziecka z ojczyrnem lub macochą,
- wiek dziecko,
- stosunek dziecka do ojczyrna lub macochy,
- sytuacji zarobkowej i majątkowej ojczyrna lub macochy oraz porównania jej z sytuacją innych krewnych dziecka,
- przyczyny rozkładu lub ustania małżeństwa jeśli do niego nastąpiło.

Przykład sytuacji gdy pasierb otrzyma świadczenie alimentacyjne od macochy lub ojczyrna zgodnie z zasadami współżycia społecznego.

Dziecko przez wiele lat wychowuje się w rodzinie, której członkami są jego rodzic, macocha lub ojczyrn. Traktuje małżonka rodzica na równi z rodzicem, oboje są do siebie przywiązani.

Świadczenia alimentacyjne od macochy lub ojczyrna można domagać się tylko w odrębnym procesie. Nie można o tym orzekać np. w orzeczeniu rozwodu małżeństwa.

Obowiązek alimentacyjny pasierba

Przesłankami do powstania obowiązku alimentacyjnego pasierba są zgodność z zasadami współżycia społecznego oraz fakt przyczyniania się ojczyrna lub macochy do utrzymania i wychowania pasierba. Oprócz tego ojczyrn lub macocha muszą wykazać, że znajdują się w niedostatku.

Przesłanka przyczyniania się do utrzymania i wychowania pasierba zachodzi, gdy ojczym lub macocha w miarę swoich możliwości przyczyniali się do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb pasierba przez dłuższy okres. Mogli to robić w postaci pieniężnych lub w naturze, ale również poprzez osobiste starania przy wychowaniu dziecka. Ważny jest przy tym również czas. Nie tylko ważne jest podejmowanie tych czynności podczas trwania małżeństwa z rodzicem dziecka, ale również przed jego zawarciem.

Uchylenie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego.

Zobowiązany do wykonywania obowiązku alimentacyjnego może uchylić się od jego wykonania względem uprawnionego, jeśli żądanie alimentów jest sprzeczne z zasadami życia społecznego.

Kto może uchylić się od wykonania obowiązku alimentacyjnego?

Od tego obowiązku może się uchylić każdy zobowiązany do jego wykonywania pod warunkiem wystąpienia sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Oznacza to, że uprawniony musiałby zachować się w sposób naganny w stosunku do potencjalnie zobowiązanego.

Jedynym wyjątkiem od tego są rodzice małoletniego dziecka. Oni nie mogą uchylić się od wykonania obowiązku alimentacyjnego.

Przykłady sytuacji w których zobowiązani mogą uchylić się od tego obowiązku:

- Rodzic znęcający się nad dziećmi.
- Sytuacja gdy jedno z rodziców nie interesuje się dzieckiem, nie łoży na jego utrzymanie, nie utrzymuje kontaktu.

Podsumowując obowiązek alimentacyjny to zagadnienie bardzo rozległe. W zasadzie dotyczy każdego z nas, więc dobrze jest znać zasady, które go kreują. Nigdy nie wiemy, czy nie będziemy zobowiązani w przyszłości do alimentacji naszego członka rodziny. Warto, więc mieć rozeznanie w tym temacie.

Podstawa prawna:

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez Powiat Słubicki i na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej na terenie powiatu słubickiego w 2021 r.